

การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติ
คณะกรรมการ ป.ป.ช.

โดย

นายธรรมนุญ เรืองศิษฏ์
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
สำนักงาน ป.ป.ช.

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๖
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.
 ลักษณะวิชา การเมือง
 ผู้วิจัย นายธรรมนุญ เรืองศิษฐ์ หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและบั่นทอนความมั่นคงของชาติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อกำเนิดขึ้นเป็นองค์กรหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเป็นการดำเนินการตามกฎหมายเป็นการเฉพาะ แต่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไป เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนและวินิจฉัยแล้วมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เกี่ยวกับการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจะศึกษาเฉพาะการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชา กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาวิเคราะห์เจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการได้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิด แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วไม่เกินห้าปีหรือสิบปี แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ในระหว่าง การได้สอบสวนข้อเท็จจริงผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึง แก่ความตาย ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการได้สอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๔๗/๒๕๕๖ สรุปว่า ผู้บังคับบัญชาสามารถลงโทษย้อนหลังไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่ผู้ถูกกล่าวหาเกษียณอายุราชการได้ แต่ต่อมากฎหมายกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๖๒/๒๕๕๖ สรุปว่าตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถลงโทษกรณีพ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถสั่งลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

เพื่อให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นไปตามเจตนารมณ์เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ โทษ ไม่ให้เป็นแบบอย่างอีกต่อไป และไม่ให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้มีความชัดเจน

คำนำ

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและบั่นทอนความมั่นคงของชาติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อกำเนิดขึ้น มีเจตนารมณ์สำคัญคือมุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างสุจริต ได้ปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเสียใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยมีที่มาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ล่าสุด คสช. ได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ ยังคงมีผลบังคับใช้ เกี่ยวกับความผิดทางวินัย เป็นมาตรการหนึ่งในตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนและวินิจฉัยแล้วมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ

การศึกษาวินัยครั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษแม้จะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วก็ตาม โดยไม่ให้เป็นแบบอย่างอีกต่อไป แต่ไม่ให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวินัยครั้งนี้ จะสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในส่วนเกี่ยวกับความผิดทางวินัยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อย่างแท้จริง

(นายธรรมนูญ เรืองดิษฐ์)

นักศึกษาวินัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปอ. รุ่นที่ ๒๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๘
หลักนิติรัฐ	๘
๑. หลักแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน	๙
๒. หลักการแบ่งแยกอำนาจ	๑๐
๓. หลักการถ่วงดุลอำนาจ	๑๒
กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับวินัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	๑๒
บทที่ ๓ การไต่สวนวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับความผิดทางวินัย	๑๔
อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	
การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ	
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)	
พ.ศ.๒๕๕๔	๑๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.	๒๔
การดำเนินการและการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายปกติ	๒๔
การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช	๔๖
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	๔๕
ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา	๕๐
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๘
ข้อเสนอแนะ	๖๓
บรรณานุกรม	๖๔
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๖

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและบั่นทอนความมั่นคงของชาติ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทย มีมาแต่อดีตนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงยุคปัจจุบัน โดยจุดเริ่มต้นของยุคปัจจุบันได้เริ่มจากการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๑ พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้ประพฤติผิดวินัยหรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. ๒๔๘๘ พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้กระทำความผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติเรื่องราร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องราร้องทุกข์ และพัฒนาเป็นกรมตรวจราชการแผ่นดิน ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ได้ถูกยุบเลิกไปในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับภาษี (ก.ต.ภ.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากรและรายได้ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๓

ภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยรวมงานของ ก.ต.ภ. สำนักงานคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์ และงานของผู้ตรวจราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกัน แล้วจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีหน้าที่ตรวจและติดตามการปฏิบัติงาน ตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน นโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการสอบสวนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นผลให้ สำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกไป เมื่อนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้มีเจตจำนงที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมดสิ้นไปหรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาบางลง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.) ขึ้น โดยอาศัยตามความในข้อ ๕ (๖)

แห่งประกาศของคณะปฏิบัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ทันเริ่มดำเนินการ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเสียก่อน หลังจากนั้นเมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ก็ได้ปรับปรุง คณะกรรมการ ป.ป.ป. ใหม่ และเริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘ และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับวันที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๘ จัดตั้ง สำนักงาน ป.ป.ป. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น

นอกจากวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการทั่วไปดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการใช้มาตรการพิเศษ ซึ่งมักใช้ภายหลังการยึดอำนาจรัฐหรือกระทำรัฐประหาร โดยคณะบุคคลที่ทำการปฏิวัติ หรือทำรัฐประหารมักอ้างเหตุประการหนึ่งในการปฏิวัติหรือทำรัฐประหารว่า นักการเมืองทุจริตและสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของนักการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทย จำนวน ๓ ครั้ง คือ

๑. กรณี จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร (พ.ศ. ๒๕๐๒) ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และต่อมาจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้ออกคำสั่งยึดทรัพย์สินในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

๒. กรณี นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร (พ.ศ. ๒๕๑๕) ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการได้ทรัพย์สินมาของจอมพลถนอม กิตติขจร และพวกทั้ง ๖ คน ให้ตกเป็นของรัฐ

๓. กรณี คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (ร.ส.ช.) ได้ออกประกาศ ฉบับที่ ๒๖ ให้อายัดและห้ามจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินขึ้น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบทรัพย์สินของนักการเมือง ที่มีพฤติกรรมแสดงให้เห็นว่า มีทรัพย์สินรั่ววยผิดปกติ และต่อมาคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ได้ลงมติยึดทรัพย์สินนักการเมือง จำนวน ๑๐ คน แต่ต่อมาศาลฎีกาได้มีคำสั่งศาลฎีกาประชุมใหญ่ที่ ๕๑๑/๒๕๓๖ ว่าประกาศ ร.ส.ช. ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยึดทรัพย์สิน ขัดต่อประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย จึงใช้บังคับไม่ได้

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการทุจริตและประพฤติมิชอบเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในแวดวงการเมืองและราชการ กลไกการตรวจสอบที่มีอยู่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ต่อการป้องกันและปราบปราม จะเห็นได้ว่า วิกฤติการณ์ทางการเมืองในแต่ละครั้ง มักมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการทุจริตของผู้มีอำนาจ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง หลังจากเหตุการณ์

พฤษภาคมปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ประเด็นการตรวจสอบการทุจริต จึงได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปทางการเมือง

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเพิ่มเติมบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ในหมวด ๑๒ ว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่กำหนดให้ จัดตั้งรัฐสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น ทำหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อันเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการเมือง ในที่สุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง ก็ถือกำเนิดขึ้นในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยมีเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งคือ มุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างสุจริต โดยมีมาตรการที่ทำให้เจตนารมณ์ดังกล่าวบรรลุผล คือ บทบัญญัติในหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ ตั้งแต่ มาตรา ๒๕๑ ถึง มาตรา ๓๑๑ ซึ่งได้ปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐเสียใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ขึ้น เป็นองค์กรหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และต่อมาในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การทุจริตก็มิได้ลดน้อยลง คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) โดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และปรากฏว่าการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ที่พ้นจากตำแหน่งโดยผลของการปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศอย่างร้ายแรง คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (คตส.) ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๐ เรื่อง การตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ มีอำนาจตรวจสอบการกระทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และเมื่อกระบวนการตรวจสอบยังไม่เสร็จสิ้นทั้งหมด ตามกรอบระยะเวลาภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ให้คณะกรรมการตรวจสอบส่งมอบให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

เมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญยังคงบัญญัติให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และยังได้รับรองให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไป ต่อมา คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แม้จะมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง แต่ประกาศดังกล่าวได้ให้องค์กรอิสระ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และได้มีประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีที่มาตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงมีผลบังคับใช้มาถึงปัจจุบัน

กล่าวเฉพาะด้านการปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไป ในส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่า ขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทบความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง หรือที่กระทบความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เกี่ยวกับความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว มีมติว่า มีมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสาร ที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิด ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการ สอบสวนวินัย ตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี และตามมาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

ถอดถอน พิจารณาลงโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าว ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๔ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้น กระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ตามมาตรา ๕๖ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจ ในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ได้วินิจฉัยสรุปได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจ ในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น กล่าวคือ อุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษตามฐานความผิด ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติองค์กกลางในการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา และองค์กที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหา ตามขั้นตอน ต่อจากกระบวนการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสมบูรณ์เสร็จสิ้นแล้ว มีอำนาจพิจารณาเฉพาะเรื่องดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น การที่องค์กที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ใช้อำนาจหน้าที่ล้วงล้ำ หรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการเฉพาะ โดยการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงใหม่ แล้วเปลี่ยนแปลงฐานความผิดเพื่อกำหนดโทษใหม่ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงเป็นอันยุติองค์กที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว มีมติชี้มูลความผิด และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการต่อไป ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาลงโทษทางวินัยผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือ

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือ ข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ และผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจ ในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น กล่าวคือ อุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษ ตามฐานความผิดที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา และองค์กรที่มี อำนาจพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหา มีอำนาจพิจารณาเฉพาะเรื่องดุลพินิจในการสั่งลงโทษของ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชา ตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์เจตนารมณ์และบท บัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรกลางการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง คำวินิจฉัยของศาล รัฐธรรมนูญ และความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทาง ในการดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัย ของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีผู้ถูกกล่าวหาได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปก่อนแล้ว เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายได้ตามเจตนารมณ์

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ จะมีบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐ สิทธิเสรีภาพของประชาชน และรูปแบบการปกครอง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จะต้องกำหนดถึงเจ้าของอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยและผู้ใช้อำนาจอธิปไตย สำหรับประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะมีการนำเอาหลักนิติรัฐและหลักประชาธิปไตย มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

หลักนิติรัฐ

รัฐสมัยใหม่ที่ได้ชื่อว่าเป็น “รัฐเสรีประชาธิปไตย” (liberal and democratic state) ระบบกฎหมายจะวางอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติรัฐ หรือหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หรือหลัก “การปกครองของกฎหมายไม่ใช่การปกครองของมนุษย์” (government of law, not of men) หรือหลัก “กฎหมายเป็นใหญ่” (primacy of Law)

แนวความคิดเกี่ยวกับนิติรัฐ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อมั่น ในคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยถือว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (Menschenwuerde) เป็นคุณค่าที่มีอาจล่วงละเมิดได้ และที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาได้ด้วยตนเอง ตามหลักการลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ดังนั้น รัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐ จึงต้องมีบทบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในขณะเดียวกัน ก็มีบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจรัฐขององค์กรต่างๆ เพื่อมิให้มีการใช้อำนาจตามอำเภอใจ จนกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และการใช้อำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐนี้ ต้องเป็นไปอย่างมีขั้นตอนที่เป็นระบบและเป็นเครื่องมือขององค์กร สำหรับสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด และถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

หลักนิติรัฐ จึงเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญของประเทศ ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักนิติรัฐที่นำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือหลักแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน หลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักการถ่วงดุลอำนาจ กล่าวคือ

๑. หลักเกณฑ์แห่งสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน

เป็นบทบัญญัติที่ทำให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชน (Individual Fundamental Rights) ประกอบด้วยสิทธิเสรีภาพ ๓ ประเภท คือ

ก. สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยแท้ ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และ เหนือสถาน การติดต่อสื่อสาร การเดินทาง การเลือกถิ่นที่อยู่และสิทธิเสรีภาพในครอบครัว เป็นต้น

ข. สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การมีและใช้ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา เป็นต้น

ค. สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐ เช่น สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาคม หรือพรรคการเมือง รวมทั้งสิทธิเสรีภาพในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน จะต้องมิขอบเขตจำกัด จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจเจกชนทุกคนมีแดนแห่งสิทธิเสรีภาพ การที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล อาจเป็นการรับรองและคุ้มครองโดยมีเงื่อนไขก็ได้ โดยมีบทบัญญัติทั่วไปเพื่อให้การรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญก็ยินยอมให้รัฐสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ ตามกฎหมายธรรมดาที่รัฐบัญญัติขึ้น

แดนแห่งสิทธิเสรีภาพ เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล มิให้ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ จนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบุคคลอื่น ดังนั้น รัฐธรรมนูญของประเทศที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จึงต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลทุกคน จนเป็นผลให้สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน มิขอบเขตจำกัดลงด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน ต้องถูกจำกัดลงโดยสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนคนอื่น เพราะการใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น จนกลายเป็นการปกครองที่เรียกว่า อนาธิปไตยที่ไม่มีสิทธิเสรีภาพเหลือ ดังนั้น จึงต้องให้ปัจเจกชนแต่ละคนเสียสละสิทธิเสรีภาพบางส่วนของตน เพื่อประโยชน์แก่สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนคนอื่น

ประการที่ ๒ แดนแห่งสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน ถูกกำหนดโดยผลประโยชน์ของส่วนรวม ที่เรียกว่าประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน (public interest) ไม่อาจคำนวณเป็นผลประโยชน์เฉลี่ยเป็นรายบุคคลได้

ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญของรัฐประชาธิปไตย จึงมีบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองไว้ใน ๒ ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพไว้อย่างสมบูรณ์ (absolute) โดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดๆ เช่น สิทธิที่จะได้รับสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลย

ในคดีอาญาไม่มีความผิด และก่อนที่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำผิดมิได้

ลักษณะที่สอง เป็นการบัญญัติรับรองไว้ โดยสงวนให้รัฐมีอำนาจออกกฎหมายมา จำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นๆ ได้ในภายหลัง เป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพอย่างสัมพัทธ์ (relative) การใช้อำนาจรัฐ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิทางการเมือง และการใช้สิทธิทางการเมืองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นการที่รัฐสงวนสิทธิที่จะออกกฎหมายในภายหลัง เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของพลเมือง เพื่อประโยชน์มหาชนของรัฐ

๒. หลักการแบ่งแยกอำนาจ

การแบ่งแยกอำนาจในที่นี้หมายถึง การจัดแบ่งอำนาจและการแยกบุคคลผู้ใช้อำนาจ แต่ละอำนาจออกจากกัน เป็นประเภทต่างๆ ส่วนบุคคลผู้ใช้อำนาจนั้น จะต้องเป็นคนละองค์กรที่แยกจากกัน โดยเด็ดขาดและชัดเจน ตามแนวคิดของมองเตสกีเออ (Montesquieu) เห็นว่าในแต่ละรัฐ มีอำนาจอยู่ ๓ ประเภท ดังนี้

ก. อำนาจนิติบัญญัติ (Puisseance Legislative) เป็นอำนาจที่เกี่ยวกับการวางระเบียบทั่วไปในรัฐหรืออาจกล่าวได้ว่าอำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจในการจัดทำกฎหมายขึ้นใช้บังคับรัฐ

ข. อำนาจบริหาร เป็นอำนาจปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายมหาชน (Puisseance executrice des choses qui dependent du droit desgens) หมายถึง อำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ค. อำนาจตุลาการ เป็นอำนาจที่จะปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายเอกชน (Puisseance executrice des choses qui dependent du droit civil) เป็นอำนาจที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

ประเทศหรือรัฐเสรีประชาธิปไตย (Liberal and Democratic State) ล้วนแต่ยึดมั่นอยู่ในลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ทั้งสิ้น ลัทธินี้สอนว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) กำหนดชะตากรรมของตนได้ด้วยตนเอง (Self-Determination) มี “แดนแห่งเสรีภาพ” (Sphere of Individual Liberty) ปลอดภัยจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้ปกครอง รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐ จึงได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพด้านต่างๆ ที่มนุษย์แต่ละคนจำเป็นต้องมี เรียกกันว่า “สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” (Fundamental Rights and Liberties) ให้แก่ราษฎร ถือกันว่า สิทธิในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินเป็น “แก่น” (core) ของสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานแต่ไม่มีรัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยใดในโลก ที่รับรองสิทธิและเสรีภาพด้านต่างๆ ให้แก่ราษฎรไว้อย่างสมบูรณ์ (absolute) ปราศจากเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดๆ ในกรณีเพื่อประโยชน์อันที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หรือในอันที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์มหาชน (Public Interest)

องค์กรต่างๆ ของรัฐ ย่อมมีอำนาจที่จะบังคับให้ราษฎรแต่ละคน กระทำการบางอย่าง หรือห้ามมิให้ราษฎรแต่ละคนกระทำการบางอย่างได้เสมอ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “อำนาจทำให้ผู้ถืออำนาจนั้นเลวลง อำนาจเด็ดขาดยิ่งทำให้ผู้ถืออำนาจนั้นเลวลงอย่างถึงที่สุด” (Power corrupts, absolute power corrupts absolutely) ทั้งนี้เพราะ “คนเราทุกคนเมื่อมีอำนาจแล้ว มักจะมัวเมาในอำนาจและมักใช้อำนาจอย่างสุดโต่งเสมอ” ดังนั้น จึงเป็นที่น่าห่วงเกรงว่าองค์กรต่างๆ ของรัฐหรือผู้ปกครอง จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของราษฎรตามอำเภอใจ Bertrand Russell ได้สะท้อนความน่าห่วงเกรงว่า ผู้ปกครองจำใช้อำนาจย่ำยีสิทธิและเสรีภาพของราษฎรตามอำเภอใจ ไว้ในหนังสือชื่อว่า “Power” โดยการยกนิทานปรัมปราของจีนขึ้นมาเล่า มีความโดยสรุปว่า รัฐบาลที่กดขี่ข่มเหงราษฎรนั้น คุร้ายยิ่งกว่าเสือเสียอีก

Montesquieu ได้เสนอแนวคิดไว้ในหนังสือชื่อ “เจตนารมณ์ ของกฎหมาย” (Eprit des Lois) ได้วิเคราะห์ระบอบการปกครองแต่ละระบอบอย่างละเอียด และยังกล่าวว่า ถ้าอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ มารวมอยู่กับบุคคลคนเดียวแล้ว เสรีภาพของประชาชนจะมีขึ้นไม่ได้เลย เสรีภาพในทัศนะ Montesquieu หมายถึง “การสามารถทำในสิ่งที่ตนประสงค์ และไม่ถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ เสรีภาพ คือ สิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ที่กฎหมายอนุญาต” Montesquieu อธิบายว่า การจะมีเสรีภาพได้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของอำนาจ แต่ขึ้นอยู่กับสภาพแห่งการใช้อำนาจ และอำนาจนั้นจะต้องอ่อนตัว เพราะในสภาพนี้ จะไม่มีการใช้อำนาจเกินสมควร และ “เป็นประสบการณ์มาตลอดว่า คนทุกคนที่มีอำนาจย่อมนำไปสู่การใช้อำนาจเกินสมควรทั้งสิ้น เว้นแต่เขาจะพบกับข้อจำกัดอำนาจ” และ Montesquieu ยืนยันว่าการแบ่งแยกการใช้อำนาจธิปไตยเท่านั้น ที่จะนำมาซึ่งอำนาจที่อ่อนตัวและเสรีภาพในท้ายที่สุด

สำหรับบุคคลหรือองค์กรผู้ใช้อำนาจนั้น Montesquieu เห็นว่า อำนาจที่แบ่งแยกนั้นจะต้องมีผู้ใช้อำนาจเป็นคนละองค์กรกันอย่างชัดเจน คือ จะต้องแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจทั้งสามออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพราะเป็นธรรมดาที่เมื่อบุคคลมีอำนาจ บุคคลมักจะใช้อำนาจเกินเลยเสมอไป ฉะนั้น จึงต้องจัดให้อำนาจหนึ่งหยุดยั้งอำนาจอีกอำนาจหนึ่ง บุคคลจึงจะมีเสรีภาพได้ ดังนี้ Montesquieu ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร รวมอยู่ที่คนคนเดียว องค์กรเดียวหรือเจ้าหน้าที่เดียว เสรีภาพจะไม่อาจมีได้เลย เพราะกษัตริย์หรือรัฐสภาเดียวกัน อาจสร้างกฎหมายขึ้น และใช้กฎหมายนั้น กดขี่ข่มเหงประชาชน ทุกสิ่งทุกอย่างจะถึงซึ่งกาลอวสาน ถ้าหากคนหรือองค์กรเดียวกัน ไม่ว่าจะป็นชนชั้นสูง หรือราษฎรสามัญ ใช้อำนาจทั้ง ๓ นี้ เมื่อคนเราใช้อำนาจเกินควรได้เช่นนี้ จึงจำต้องหาวิธีให้อำนาจคอยเหนี่ยวรั้งอำนาจไว้”

หลักการแบ่งแยกอำนาจตามแนวคิดของ Montesquieu เป็นการป้องกันมิให้บุคคลหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจมากกว่าหนึ่งอำนาจ โดยให้องค์กรที่ใช้อำนาจแต่ละอำนาจ

มีขอบเขตจำกัด หรือใช้อำนาจภายในขอบเขตได้ โดยการถ่วงดุลและการคานอำนาจขององค์กรอื่น ซึ่งแนวความคิดในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจนี้ได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ และถือกันว่าประเทศที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริงจะต้องมีการแบ่งแยกอำนาจโดยชัดเจนไว้ในรัฐธรรมนูญ

๓. หลักการถ่วงดุลอำนาจ

ประเทศที่เป็นนิติรัฐ จะต้องให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง และนำเอาหลักนิติรัฐ และหลักการแบ่งแยกอำนาจ ไปกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดโครงสร้างทางการปกครอง โดยกำหนดให้แต่ละองค์กร อำนาจแยกจากกันอย่างชัดเจน แต่การแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจดังกล่าวออกจากกัน อาจทำให้แต่ละองค์กรใช้อำนาจอย่างไม่สอดคล้องกัน จนอาจเกิดผลเสียหายกับประเทศชาติได้ จึงต้องมีการให้อำนาจต่างๆ สมดุลกันไปพร้อมๆ กับการป้องกันมิให้อำนาจหนึ่งอำนาจใด มีอำนาจมากเกินไป ซึ่งหลักสำคัญของหลักการถ่วงดุลอำนาจก็คือต้องให้อำนาจหนึ่งมีอำนาจถ่วงหรือยับยั้งอำนาจหนึ่งได้

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับวินัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๔. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
๕. พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๖. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑
๗. พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๘. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
๙. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔
๑๐. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๑. ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๒
๑๒. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗
๑๓. ข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงาน พ.ศ.๒๕๓๓

๑๔. ระเบียบบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การพ้นสภาพ วินัย การดำเนินการทางวินัย การลงโทษ และการอุทธรณ์ของพนักงาน พ.ศ.๒๕๕๔

๑๕. ระเบียบบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ตอนที่ ๒ วินัย การลงโทษ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๔

บทที่ ๓

การไต่สวนวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เกี่ยวกับความผิดทางวินัย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ก่อนกำเนิดขึ้นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งได้บัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในรัฐธรรมนูญดังกล่าว และยังมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อดำเนินการรัฐธรรมนูญด้วย ต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ก็ตาม แต่ก็ได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๙ และฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ ว่าการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้กระทบกระเทือน การบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ยังคงใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ซึ่งต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๓๐๒ (๒) ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ก็ได้บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไป

ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แม้จะมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง เว้นหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ก็ตาม แต่ประกาศดังกล่าวได้ให้องค์กรอิสระและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ ซึ่งมีที่มาตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้สิ้นสุดลงไม่มีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ก็กล่าวไว้ เพื่อให้เห็นว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนวินิจฉัยเกี่ยวกับความผิดทางวินัยมีที่มาจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศในขณะนั้น ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) .....

(๕) .....

(๖) .....

.....

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๐ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำ ความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิด ในลักษณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) .....

(๕) .....

(๖) .....

(๗) .....

.....

.....

ดังนั้น สรุปได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในการใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นการดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการดำเนินการของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามปกติ ซึ่งการดำเนินการกรณีพิเศษนี้ เป็น การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ ยังคง มีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

เป็นการดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการดำเนินการของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับปกติ ที่เกี่ยวข้องกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการไว้ดังนี้
มาตรา ๑๕ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) .....

(๔) ใต้วงและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๒) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ร่ำรวย ผิดปกติ กระทบความผิฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทบความผิต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิที่เกี่ยวเนื่องกัน รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำผิกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทบความผิในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควร ดำเนินการด้วย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

.....
.....

มาตรา ๔๗ ในการดำเนินการใต้วงข้อเท็จจริง ให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และกำหนดระยะเวลาตามสมควร ที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาแสดงพยานหลักฐาน หรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจง

ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ให้มีสิทธินำทนายความ หรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

มาตรา ๕๗ ในระหว่างการใต้วงข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการใต้วงข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากราชการ อันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการใต้วงข้อเท็จจริง เพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

มาตรา ๕๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๕ การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้ ว่ากระทำ ความผิฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทบความผิต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทบความผิต่อ

ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปี

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖
- (๒) ผู้พิพากษาและตุลาการ
- (๓) พนักงานอัยการ
- (๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาลและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
- (๕) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๖) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- (๗) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- (๘) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
- (๙) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘)

การกล่าวหาตามวรรคหนึ่งจะทำได้ยวจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย

ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำความผิดขึ้นได้สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่ง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๘ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๘๔ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง

มาตรา ๘๘/๒ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร อาจส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้บุคคลตามมาตรา ๖๖ ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย หรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แล้วแต่กรณี หรือส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้

มาตรา ๘๘/๓ เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้ดำเนินการสอบสวนความผิด ในเรื่องที่มีการกล่าวหาหรือเรียนต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ โดยให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการทางวินัยตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการตามวรรคหนึ่ง ให้สั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออาจเรียกสำนวนการสอบสวนมาดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงใหม่ได้ โดยถือว่าการดำเนินการของพนักงานสอบสวนไม่เสียไปและอาจถือเป็นสำนวนการได้สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาได้ดำเนินการทางวินัยไปตามวรรคหนึ่ง และได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ถูกกล่าวหา ในการลงโทษทางวินัยดังกล่าว ให้บังคับตามมาตรา ๘๘/๔

มาตรา ๘๘/๔ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการสอบสวนความผิดไปตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือระเบียบ ที่ใช้บังคับสำหรับการดำเนินการทางวินัยของผู้ถูกกล่าวหาหรือการแต่งตั้งถอดถอนสำหรับผู้ถูกกล่าวหาแล้วรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการและให้มีผลบังคับตามมาตรา ๘๒

เมื่อได้รับทราบรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับวินัย หรือการดำเนินการเกี่ยวกับการแต่งตั้งถอดถอนนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจดำเนินการตามมาตรา ๘๕ ก็ได้

มาตรา ๘๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๒
- (๒) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๓

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่มีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ โดยเร็ว โดยให้ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้ว ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือวันที่ได้มีคำวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดวินัย

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

มาตรา ๕๔ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๕๓ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๕๓ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๕๓

ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่ทำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสั่งให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๖ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๘๘/๔ หรือมาตรา ๘๓ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ คูลพิณิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาอื่นๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ เริ่มตั้งแต่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกระทำคามผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ ในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้กระทำในขณะที่ยังถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปี อย่างไรก็ตามภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยอายุความ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้ว หรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำความผิดขึ้นได้สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหมายความว่าแม้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจาก

การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วไม่เกินห้าปีหรือสิบปีดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีการกระทำผิดดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๘

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๕๗

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๕๒

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๕๒ แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ซึ่งตามมาตรา ๕๔ หากผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๕๓ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ และตามมาตรา ๕๖ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษจะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าว ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

โดยสรุป การดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการดำเนินการตามกฎหมายพิเศษ นอกเหนือจากการดำเนินการของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งแม้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปีหรือสิบปีแล้วแต่กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยได้ และในกรณีดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและในระหว่างการไต่สวนผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ และเมื่อผลการไต่สวนข้อเท็จจริงมีมูลความผิดทาง เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับเรื่องจากประธานกรรมการ ป.ป.ช. ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้นๆ ซึ่งเป็นการสั่งพิจารณาโทษ ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายพิเศษต่างหากไม่ใช่การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับตามปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้น

บทที่ ๔

การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติ

คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้บังคับบัญชา นอกจากต้องปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรม และเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดีแล้ว ยังต้อง สอดส่องดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตนอยู่ในวินัยและรักษาวินัย หากผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิด วินัยจะต้องดำเนินการทางวินัยแก่ผู้บังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ การดำเนินการทางวินัยของ ผู้บังคับบัญชาเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย ตามปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ และยังคงดำเนินการทางวินัยด้วยการพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นการเฉพาะอีกด้วย ดังนี้

การดำเนินการและการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายปกติ

การดำเนินการและการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายปกติ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ ของรัฐนั้นๆ มีกรณีตัวอย่างดังนี้

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำ การตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ปฏิบัติราชการในต่างประเทศนอกจากต้องรักษาวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้แล้ว ต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ด้วย

มาตรา ๘๑ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีวินัยและป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๘๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

มาตรา ๘๙ การลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญให้ทำเป็นคำสั่ง ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ โดยในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใดและตามมาตราใด

มาตรา ๙๐ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว และให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้โดยเร็วด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ตามหมวดนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับต่ำลงไปปฏิบัติแทนตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนดก็ได้

มาตรา ๙๑ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๙๐ หรือความดังกล่าวปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ รีบดำเนินการหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูล ที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ยุติเรื่องได้

ในกรณีที่เห็นว่ามีมูล ที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๒ หรือมาตรา ๙๓ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙๒ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๙๑ ปรากฏว่ากรณีมีมูลถ้าความผิดนั้นมิใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ

ตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวสั่งยุติเรื่อง

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๕๑ ปรากฏว่ากรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗

ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรา ๕๗ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งต่างกัน หรือต่างกรม หรือต่างกระทรวงกัน ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญในกรมเดียวกัน ที่อธิบดีหรือปลัดกระทรวงถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้ปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญต่างกรมในกระทรวงเดียวกัน ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่ปลัดกระทรวงถูกกล่าวหาร่วมด้วย ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๓) สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญต่างกระทรวงกัน ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงร่วมด้วย ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๔) สำหรับกรณีอื่น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๕๕ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีที่เป็นการความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้

มาตรา ๕๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด

ในกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษตามมาตรานี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานโทษและอัตราโทษใดได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๕๗ ภายใต้บังคับวรรคสอง ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษลงต่ำกว่าปลดออก

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๔ เห็นว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่ แล้วแต่กรณี พิจารณา เมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ไม่ใช้อำนาจตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ หรือมาตรานี้ ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๕๗ ระดับเหนือขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ หรือมาตรานี้ได้

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออก ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

มาตรา ๑๐๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือตรวจสอบตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว โดยมีสาเหตุตาย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้

ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ แต่ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่ วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้าผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย อย่างไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ

มาตรา ๑๐๓ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือลงทัณฑ์ตาม กฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการ โดยเฉพาะ หรือสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่เพื่อพิจารณา เว้นแต่เป็นกรณีดำเนินการทางวินัยกับ ข้าราชการต่างกระทรวงกัน หรือกรณีดำเนินการทางวินัยตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ให้รายงาน ก.พ. ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนด

ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ ก.พ. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยเป็น การไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม หากมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไป ตามที่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ ก.พ. มีมติ

ในกรณีตามวรรคสองและในการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๔ ให้ ก.พ. มีอำนาจ สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๕๕

๒. พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๗๗ ข้าราชการตำรวจต้องถือและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทาง ราชการ มติคณะรัฐมนตรี และจรรยาบรรณของตำรวจตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. และต้องรักษาวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด

กฎ ก.ตร. ตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวัน นับแต่ วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘๒ โทษทางวินัยมี ๗ สถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ทัณฑกรรม
- (๓) กักขัง
- (๔) กักขัง
- (๕) ตัดเงินเดือน
- (๖) ปลดออก
- (๗) ไล่ออก

การลงโทษภาคทัณฑ์ ได้แก่ การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดอันควรต้องรับโทษสถานหนึ่งสถานใด แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงเพียงแต่แสดงความผิดผู้นั้นให้ปรากฏไว้

การลงโทษทัณฑ์กรรม ได้แก่ การให้ทำงานโยธา การให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำ หรือการให้ทำงานสาธารณประโยชน์ซึ่งต้องไม่เกินหกชั่วโมงต่อหนึ่งวัน

การลงโทษกักขัง ได้แก่ การกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่สมควรตามที่ จะกำหนด

การลงโทษกักขัง ได้แก่ การขังในที่จัดไว้เพื่อควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตามที่จะได้มีคำสั่ง

การลงโทษกักขังหรือกักขังจะใช้งานโยธาหรืองานอื่นของทางราชการด้วยก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหกชั่วโมงต่อหนึ่งวัน

มาตรา ๘๓ การลงโทษข้าราชการตำรวจให้ทำเป็นคำสั่งโดยระบุในคำสั่งด้วยว่า ผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใดและมาตราใด

วิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

มาตรา ๘๔ เมื่อมีการกล่าวหา หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใด กระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาเรียกสืบสวนข้อเท็จจริง หรือพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณี มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่

ในการสืบสวนข้อเท็จจริงให้แจ้งเรื่องที่ถูกลกล่าวหาหรือถูกร้องเรียนให้ผู้ถูกลกล่าวหา ทราบ และให้ผู้ถูกลกล่าวหาชี้แจงข้อเท็จจริงภายในเวลาที่กำหนด ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหา ว่ากระทำผิดวินัยให้สั่งยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ดำเนินการ ต่อไปตามมาตรา ๘๕ หรือมาตรา ๘๖ แล้วแต่กรณีทันที

มาตรา ๘๕ เมื่อข้าราชการตำรวจถูกลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชานำสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๘๔ มาพิจารณาสั่งการตามมาตรา ๘๕

มาตรา ๘๖ เมื่อข้าราชการตำรวจถูกลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน ในการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุป พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกลกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกลกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เมื่อดำเนินการแล้ว ถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกล กล่าวหาได้กระทำผิดวินัย ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๕ หรือมาตรา ๘๐ แล้วแต่กรณี ถ้าฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกลกล่าวหากระทำผิดวินัย ให้สั่งยุติเรื่อง

ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๒ หรือผู้บังคับบัญชาอื่น ตามที่กำหนดในระเบียบ ก.ตร. เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจตำแหน่งต่างกันถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจสำหรับผู้ถูกกล่าวหาที่มีตำแหน่งในระดับสูงกว่าเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๐๑ และผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสั่งการตามผลการสอบสวนโดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือดำเนินการสอบสวนใหม่ แต่ทั้งนี้ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

มาตรา ๘๗ หลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาเกี่ยวกับการสืบสวน และการสอบสวน ที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๖ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

ในการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๙๐ ให้พิจารณาสั่งการให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันได้รับสำนวน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นตามที่กำหนดในระเบียบ ก.ตร. ซึ่งทำให้การพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวก็ให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง โดยแต่ละครั้งจะต้องไม่เกินหกสิบวัน ในการนี้ หากยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ข้าราชการตำรวจผู้ถูกกล่าวหากลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อน และให้ถือว่าไม่เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างถูกสืบสวนหรือสอบสวน แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดเวลาดังกล่าวจนกว่าการพิจารณาสั่งการในเรื่องนั้นจะเสร็จสิ้นและมีคำสั่ง

ในกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสืบสวนหรือสอบสวนก็ได้

มาตรา ๘๘ ข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กักขัง กักขัง หรือตัดเงินเดือน ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยหรือมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษทัณฑกรรม

ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้กระทำผิดวินัยควรได้รับโทษสูงกว่าที่ตนมีอำนาจสั่งลงโทษ ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาของตนที่มีอำนาจ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการเพื่อลงโทษตามควรแก่กรณี

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษตามมาตรา ๕ ผู้บังคับบัญชาจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานโทษและอตราโทษได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

มาตรา ๕๐ ข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๒ สั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลงโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

การพิจารณาสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๒ (๒) (๓) และ (๔) ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณากลับกรองเสนอ โดยคณะกรรมการดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรองหัวหน้าหน่วยงานนั้นทุกคน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

ผู้ถูกลงโทษปลดออกตามมาตรา ๕ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

มาตรา ๕๑ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการตำรวจผู้ใดแล้ว ให้รายงานการดำเนินการทางวินัยต่อผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือผู้ดำเนินการทางวินัยและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งเห็นว่า การยุติเรื่องการลงโทษ หรือการลงโทษเป็นการไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็ให้มีอำนาจสั่งลงโทษ เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออตราโทษที่หนักขึ้น ลดโทษลงเป็นสถานโทษหรืออตราโทษที่เบาลง ลงโทษโดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือน หรือยกโทษให้ถูกต้องหรือเหมาะสมตามควรแก่กรณี ตลอดจนแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความในคำสั่งเดิมให้ถูกต้องเหมาะสมได้ด้วย และในกรณีที่เห็นว่าควรดำเนินการอย่างไรเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและยุติธรรมก็ให้มีอำนาจดำเนินการหรือสั่งดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี โดยการสั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษเป็นสถานโทษที่หนักขึ้น ต้องไม่เกินอำนาจของตนตามมาตรา ๕๕ และการเพิ่มอตราโทษเมื่อรวมกับอตราโทษเดิมต้องไม่เกินอำนาจนั้นด้วย ถ้าเกินอำนาจของตน ก็ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ขึ้นตามลำดับ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ ถ้าเห็นว่าการจะสั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษนั้นกรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้รายงานต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามมาตรา ๕๕ สั่งยุติเรื่อง หรือสั่งงดโทษ ข้าราชการตำรวจผู้ใดไปแล้ว แต่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเห็นว่ากรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือเมื่อได้รับรายงานที่ผู้บังคับบัญชาตามวรรคสอง เห็นว่ากรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๕๖ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๕๖ ไว้แล้ว ก็ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๐

เมื่อมีกรณีเพิ่มโทษ ลดโทษ คงโทษ หรือยกโทษ ให้ผู้สั่งมีคำสั่งใหม่ และในคำสั่งดังกล่าวให้สั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษเดิมด้วย พร้อมทั้งระบุวิธีการดำเนินการ ให้ผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งเดิมรับโทษที่เพิ่มขึ้นหรือกลับคืนสู่ฐานะเดิม แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

มาตรา ๕๒ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือสั่งให้ข้าราชการตำรวจออกจากราชการในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.ตร. พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่ ให้ ก.ตร. มีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่ในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือตั้งอนุกรรมการหรือให้คณะกรรมการสอบสวน สอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่แทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไป เพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ให้นำมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๔ ข้าราชการตำรวจผู้ใดถูกสอบสวนในกรณีการทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีที่ถูกชี้มูลความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้แล้ว แม้ต่อมาข้าราชการตำรวจผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ก็ให้ทำการสอบสวนต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันออกจากราชการ

การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการตำรวจตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กักขัง หรือกักขัง ก็ให้คงโทษนั้นเสีย

๓. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๑๕ วินัยของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๔. พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

มาตรา ๗ ทหารผู้ใดกระทำผิดต่อวินัยทหารจักต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่ปรากฏในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และอาจต้องถูกปลดจากประจำการ หรือถูกถอดจากยศทหาร

๕. ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๒

มาตรา ๔ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุบุคคลเข้ารับราชการและสั่งปลดข้าราชการกลาโหมออกจากราชการ คือ

(๑) .....

(๒) ตำแหน่งสัญญาบัตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้สั่ง เว้นแต่ตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพล ผู้บังคับการกองเรือ ผู้บัญชาการกองพลบิน หรือเทียบเท่าขึ้นไป พระมหากษัตริย์จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่ถ้าเป็นการให้ออกจากราชการเนื่องจากการลาออกหรือเนื่องจากเหตุครบเกษียณอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้สั่ง

๖. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหาร และบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๓

ข้อ ๒ ผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ ได้แก่ ผู้ที่มีความผิดหรือต้องรับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๒.๑ ทูจติดต่อน้ำที่ราชการ โดยถือตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ศาลจะรอกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้

๒.๒ กระทำความผิดนอกจากข้อ ๒.๑ ต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ศาลจะรอกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้หรือต้องรับโทษจำคุกไม่เกินความผิดเหตุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๒.๓ ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นคนล้มละลายเพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต

๒.๔ ชักคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และการชักคำสั่งนั้น เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๕ เปิดเผยความลับของราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๖ ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๗ ต้องหาในคดีอาญาแล้วหลบหนี

๒.๘ หนีราชการทหารในเวลาราชการ

๒.๙ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

๗. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔๗ ผู้บังคับบัญชาผู้ใดเมื่อปรากฏว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัย ละเลยไม่ดำเนินการทางวินัยตามหมวด ๖ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดกลั่นแกล้งผู้ใต้บังคับบัญชาในการกล่าวหาหรือดำเนินการทางวินัย ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๔๘ โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดขั้นเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออกตามมาตรา นี้ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนผู้นั้นลาออกจากราชการ

มาตรา ๔๙ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกกล่าวหาโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าได้กระทำผิดวินัย หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสอบสวนโดยพยาน และต้องสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า เว้นแต่เป็นกรณีการกระทำผิดวินัยที่มีใช้ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จะไม่ต้องดำเนินการสอบสวนก็ได้

ก่อนตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายให้บุคคลใดสืบสวนเบื้องต้นว่าการกล่าวหาอันมีหลักฐานตามสมควรหรือไม่ก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณา และผู้มีอำนาจในการสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๑๗

ในกรณีอธิการบดีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย คำว่าผู้บังคับบัญชาตามมาตรา นี้ ให้หมายถึงผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๕๑ เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๔๘ ลงโทษตามควรแก่กรณี ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๕๒ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งพ้นจากราชการอันมิใช่เพราะเหตุตาย อาจถูกดำเนินการทางวินัยเพราะมีการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนพ้นจากราชการได้ แต่ต้องดำเนินการทางวินัยภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๖๐ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัย หรือสั่งให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาออกจากราชการในเรื่องใดไปแล้ว ให้รายงานสภาสถาบันอุดมศึกษาทราบ

ในกรณีที่สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาซึ่งส่งลงโทษมิได้ดำเนินการทางวินัย หรือมิได้สั่งให้ออกจากราชการ โดยเคร่งครัดหรือเป็นธรรมเนียม จะสั่งให้ผู้บังคับบัญชาทบทวน การดำเนินการ และสั่งการใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้

๘. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๖๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ร. ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๖๓

มาตรา ๖๒ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ร. กำหนด

มาตรา ๖๓ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

มาตรา ๖๔ การลงโทษข้าราชการรัฐสภาสามัญให้ทำเป็นคำสั่ง ผู้ส่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม และโดยปราศจากอคติ โดยในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใดตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ร. ตาม มาตรา ๖๑

มาตรา ๖๕ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๒ ทราบโดยเร็ว และให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๒ ดำเนินการตาม พระราชบัญญัตินี้โดยเร็วด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๒ ผู้ใดละเลย ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๒ ตามส่วนนี้ ผู้บังคับบัญชา ซึ่ง มีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๒ จะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับ ต่ำลงไปปฏิบัติแทน ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ร. กำหนดก็ได้

มาตรา ๖๖ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๖๕ หรือความดังกล่าวปรากฏต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ รับผิดชอบหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ยุติเรื่องได้

ในกรณีที่เห็นว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๖๖ ปรากฏว่ากรณีมีมูลถ้าความผิดนั้นมิใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ ตามควรแก่กรณีโดยไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวสั่งยุติเรื่อง

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๖๖ ปรากฏว่ากรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒

ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๒ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๙ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับกรณีที่ข้าราชการรัฐสภาสามัญตำแหน่งต่างกัน หรือต่างส่วนราชการสังกัดรัฐสภาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง หรือดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิ ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกับข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งประเภทและระดับดังกล่าวในส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเดียวกัน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญต่างส่วนราชการสังกัดรัฐสภาอันถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิร่วมด้วย ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๓) สำหรับกรณีอื่น ให้เป็นไปตามที่ ก.ร. กำหนด

มาตรา ๗๐ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร.

ในกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ร. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้

มาตรา ๗๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด

ในกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษตามมาตรานี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ จะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานโทษและอัตราโทษใดได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร.

มาตรา ๗๒ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

ในกรณีผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ไม่ใช่อำนาจตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งมาตรา ๖๙ หรือมาตรานี้ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ระดับเหนือขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๙ หรือมาตรานี้ได้

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออก ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

มาตรา ๗๕ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใด มีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือตรวจสอบตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ

หรือเป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำ ความผิดอาญา อันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วโดยมิใช่เพราะเหตุตาย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัย มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ แต่ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้น จากราชการ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย อย่างไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ

๕. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.

๒๕๔๖

มาตรา ๕๕ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่ จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทาง ที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ให้กระทำโดยการเอาใจใส่ สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย ในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการ ป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหา โดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบดำเนินการสืบสวน หรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย หรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูล ที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ และตามหมวด ๗ หรือ มีพฤติกรรมปกป้องช่วยเหลือ เพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ ดังกล่าว โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๕๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้าม หรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัย จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

ผู้ใดถูกลงโทษปลดออก ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ

มาตรา ๕๗ การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทำเป็นคำสั่ง วิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบของ ก.ค.ศ. ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและมีให้เป็นไปโดยพยาบาท โดยอคติหรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น

มาตรา ๕๘ การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มี ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยระบุ หรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจ ตามมาตรา ๕๑ เป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และต้องมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำความผิดวินัย อย่างร้ายแรงเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดวินัยร่วมกัน และในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๑ ของผู้ถูกกล่าวหาผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นสูงกว่าผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๑ ของผู้ถูกกล่าวหารายอื่นก็ให้ ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าดังกล่าวเป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด

ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างหน่วยงานการศึกษา หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหาแต่ละราย ประสานการดำเนินการร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ในกรณีที่มีปัญหาหรือความเห็นขัดแย้งในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามวรรคสาม ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีต่างส่วนราชการให้รัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด รวมทั้งในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น เพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือจะทำให้การสอบสวนนั้นเสร็จไปโดยเร็วและยุติธรรม ก็ให้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นสอบสวนแทนได้

นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสองได้

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎ ก.ค.ศ.

ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัย โดยไม่สอบสวนก็ได้

มาตรา ๕๕ เมื่อได้ดำเนินการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๕๔ แล้ว ถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหามิได้กระทำผิดวินัย ให้สั่งยุติเรื่อง ถ้าฟังได้ว่ากระทำผิดวินัยให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ และในกรณีที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องลงโทษปลดออก หรือ ไล่ออก ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนผ่อนโทษ ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

มาตรา ๑๐๐ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขึ้นเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่ง ผู้บังคับบัญชาใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ได้บังคับบัญชาในสถานใด ได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สำหรับตำแหน่งอธิการบดี ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ตำแหน่งศาสตราจารย์ และผู้ดำรงตำแหน่งใด หรือตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะใดซึ่งกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกันกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือเป็นการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามวรรคหก หรือที่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามมาตรา ๕๘ วรรคห้า ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา

(๒) สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจาก (๑) ให้เสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณา

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสี่ ถ้าเป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างหน่วยงานการศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษากระทำผิดวินัยร่วมกัน และถ้าผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ถูกกล่าวหาแต่ละรายที่สังกัดแล้วแต่กรณี มีความเห็นขัดแย้งกัน ถ้าเป็นความเห็นขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา ถ้าเป็นความเห็นขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือ อ.ก.ค.ศ. ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้นำเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา และเมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งหรือปฏิบัติไปตามมตินั้น

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ระดับเหนือขึ้นไป มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๕๘ วรรคสองหรือมาตรานี้ได้

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในเรื่องที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือ มาตรา ๑๑๑ และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวได้สอบสวนไว้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะนำสำนวนการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวมาใช้เป็นสำนวนการสอบสวนและทำความเข้าใจเสนอผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยถือว่าได้มีการสอบสวนตามหมวดนี้แล้วก็ได้ แต่ทั้งนี้ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

มาตรา ๑๐๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณียุทธกล่าวหาว่า
กระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นกรกล่าวหา
เป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบ
ตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชา
ของผู้นั้น หรือมีกรณียุทธฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำ
โดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว
เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา
ตามมาตรา ๕๕ และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออก
จากราชการ เว้นแต่ผลการสอบสวนหรือพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษ
ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนให้ตั้งงดโทษ

๑๐. ข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงาน
พ.ศ.๒๕๓๓

ข้อ ๖ ในข้อบังคับนี้

.....

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานการไฟฟ้านครหลวง

ข้อ ๘ เมื่อมีกรณียุทธกล่าวหาพนักงานกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการ
สืบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริง

ข้อ ๙ เมื่อได้ดำเนินการสืบสวนตามนับแห่งข้อ ๘ แล้ว ถ้าปรากฏว่าพนักงานผู้ใด
ได้กระทำผิดวินัย ซึ่งมีโทษไม่ถึง ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ก็ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งความผิดของ
พนักงานผู้นั้นอยู่ในอำนาจที่ตนจะลงโทษได้ จัดการลงโทษตามอำนาจที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
ถ้าเห็นว่าความผิดนั้นควรต้องลงโทษมากกว่าที่ตนจะมีอำนาจลงโทษได้ ก็ให้รายงานต่อ
ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเพื่อลงโทษตามสมควร แต่ถ้าหากปรากฏพฤติการณ์จากการสืบสวนว่า
พนักงานผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้เสนอรายงานตามลำดับชั้นจนถึงผู้ว่าการ เพื่อตั้งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ทั้งนี้ เว้นแต่
ความผิดนั้นเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้ว่าการมีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษ ไล่ออก ปลดออก
หรือให้ออก ได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

.....

.....

ข้อ ๒๘ พนักงานผู้ใด

(๑) .....

(๒) .....

(๓) มีกรณีต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและกำลังอยู่ในระหว่างการสอบสวน หรือ

(๔) .....

ถ้าผู้ว่าการเห็นว่าจะให้คงปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ อาจเป็นการเสียหายแก่การไฟฟ้า นครหลวงหรือไม่สะดวกแก่การสอบสวน ก็ให้สั่งให้พนักงานผู้นั้นพักงาน และให้ระงับการจ่ายเงินเดือนและเงินช่วยเหลือต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบใดๆ ในระหว่างพักงาน

.....

ข้อ ๒๕ การพักงานนั้น ให้พักตลอดเวลาที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา

เมื่อคดีถึงที่สุดหรือสอบสวนพิจารณาสั่งการเสร็จแล้ว

(๑) .....

(๒) .....

(๓) ถ้าผู้ถูกสั่งให้พักงานได้กระทำความผิดหรือศาลพิพากษาในคดีแพ่ง ให้พนักงานผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนการไฟฟ้านครหลวง ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ถ้าสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ให้สั่งให้พ้นจากหน้าที่การงานตั้งแต่วันที่สั่งให้พักงาน

ข. ....

ค. ....

๑๑. ระเบียบบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การพ้นสภาพ วินัย การดำเนินการทางวินัย การลงโทษ และการอุทธรณ์ของ พนักงาน พ.ศ.๒๕๕๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

.....

.....

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงาน ทอท.

ข้อ ๑๔ พนักงานพ้นสภาพจากการเป็นพนักงาน เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ให้ออก

(๔) ปลดออก

(๕) เกษียณอายุ

(๖) ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗ เว้นแต่กรณีมีกายทุพพลภาพตามข้อ ๗(๑) ซึ่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่เห็นสมควรให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

ข้อ ๑๕ ถ้าผู้ขอลาออกมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมิใช่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออก ระบุผลประโยชน์ที่ผู้นั้นจะพึงได้รับจาก ทอท. รวมถึงการสงเคราะห์อื่นไว้ก่อนจนกว่าเรื่องจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรรมการผู้อำนวยการใหญ่กำหนด

เมื่อเรื่องถึงที่สุดแล้วและปรากฏว่ามีเหตุสมควรที่พนักงานดังกล่าวจะต้องถูกสั่งให้ออกหรือปลดออก ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนการอนุญาตลาออกเป็นการสั่งให้ออกหรือปลดออก ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนการอนุญาตลาออกเป็นการสั่งให้ออกหรือปลดออก แล้วแต่กรณี คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ลาออก

ข้อ ๒๘ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรรมการผู้อำนวยการใหญ่กำหนด

ข้อ ๒๙ พนักงานผู้ใดกระทำความผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย

โทษทางวินัยของพนักงานมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดเงินเดือน
- (๔) ให้ออก
- (๕) ปลดออก

๑๒. ระเบียบบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ตอนที่ ๒ วินัย การลงโทษ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ พ.ศ.๒๕๕๔

ข้อ ๑ ในระเบียบนี้

.....

.....

“พนักงาน” หมายถึง พนักงานรายเดือนที่บริษัทจ้างไว้เป็นการประจำและได้รับเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนของบริษัท

ข้อ ๕ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับมีหน้าที่ดูแลควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชารักษาวินัยโดยเคร่งครัด เมื่อปรากฏว่าพนักงานผู้ใดกระทำความผิด ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดเจตนาช่วยเหลือ ปกปิด ไม่รายงานการกระทำความผิดของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ต้องรับโทษ หรือรับโทษทางวินัยน้อยลง ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำความผิดวินัย

ข้อ ๘ โทษผิดวินัยมี ๗ ประเภท คือ

- ๘.๑ ตักเตือน
- ๘.๒ งดการขึ้นเงินเดือน
- ๘.๓ พักงาน
- ๘.๔ ตัดเงินเดือน
- ๘.๕ ให้ออก
- ๘.๖ ปลดออก
- ๘.๗ ไล่ออก

ข้อ ๑๖ ให้การสอบสวนตามระเบียบนี้สิ้นสุดลงกรณีพนักงานผู้ถูกกล่าวหาเสียชีวิต หรือลาออก หรือพ้นสภาพจากการเป็นพนักงาน หรือขาดคุณสมบัติตามกฎหมาย เว้นแต่เป็นข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการทุจริต ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือในลักษณะอื่นใดที่เป็นเหตุให้บริษัท มีสิทธิดำเนินคดีอาญา และ/หรือมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายก็ให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปจนถึงที่สุด และเสร็จสิ้นโดยเร็ว

.....

การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายปกติ เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ ซึ่งผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องรายงานตามขั้นตอนและดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ กรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา และมีการพิจารณาโทษต่อไป ซึ่งการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาดังกล่าว โดยปกติจะดำเนินการในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ หรือได้มีการกล่าวหาหรือดำเนินการสอบสวนในขณะที่ยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ แม้ต่อมาผู้ถูก

กล่าวหาว่าพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เว้นแต่เนื่องจากการตาย ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้เสมือน
ยังไม่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่กำหนด เช่น

ข้าราชการพลเรือน ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๐๐

ข้าราชการตำรวจ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันออกจากราชการ ตามพระราชบัญญัติ
ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๕๔

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๕๑

ข้าราชการรัฐสภาสามัญ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจาก
ราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๗๕

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้กำหนดเวลาไว้ ตาม
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๑๐๒

พนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปจนถึง
ที่สุดและเสร็จสิ้นโดยเร็ว ตามระเบียบบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการบริหารงาน
บุคคล ตอนที่ ๒ วินัย การลงโทษ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ พ.ศ.๒๕๕๔ ข้อ ๓๖

ทั้งนี้ หากตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
นั้นๆ ไม่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ให้ดำเนินการได้ ผู้บังคับบัญชาที่ไม่สามารถดำเนินการทางวินัยได้
หรือจะมากล่าวหาในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว
ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถดำเนินการทางวินัยกับผู้นั้นได้อีก

การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช

การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
เป็นคนละกรณีกับการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ
ตามปกติ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป ส่วนการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการดำเนินการ
ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมือง ด้วยกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.
เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

มาตรา ๕๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใด ไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า มีมูลความผิด ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๒

(๒) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๓

มาตรา ๕๒ ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณา พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดแล้วมีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธาน กรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มี มติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัย ของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่าย ตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธาน กรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็น ไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณีเพื่อ พิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาล ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ โดยเร็ว โดยให้ ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย และ เมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่ วันที่ได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัย หรือวันที่ได้มีคำวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดวินัย

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

มาตรา ๕๔ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๕๓ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๕๓ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๕๓ ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสั่งให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่น ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๖ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๘๕/๔ หรือมาตรา ๕๓ จะใช้สิทธิอุทธรณ์อุทธรณ์พิทักษ์ในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องลักษณะพิเศษต่างจากกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ตามปกติ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเป็นหลักการดำเนินการกระบวนกรตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว แต่ไม่เกินห้าปีหรือสิบปีแล้วแต่กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจรับไว้ดำเนินการต่อไปได้ หรือรับไว้ดำเนินการในขณะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ในระหว่างการไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะเหตุใดๆนอกจากตาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเสร็จสิ้นและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิด

วินัย ต้องฟังเป็นยุติ และเมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษ ทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ แล้วแต่กรณี ซึ่งผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ส่วนผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ จะใช้สิทธิอุทธรณ์คุณพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุที่การไต่สวนวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นการไต่สวนและวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรองรับไว้ เพื่อดำเนินต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่กรณีนี้เป็นคนละกรณีกับการดำเนินการทางวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฯ โดยมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชา ของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่ต้อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก และให้ถือรายงานเอกสารและความเห็นของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ว่าด้วย การบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น

เมื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ ฯ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฯ แล้ว เห็นได้ว่า มีสาระสำคัญที่ แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวญผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่

กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมือง ด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฯ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของ ก.พ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลวินัยและการรักษาวินัย

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. เรื่องเสร็จที่ ๕๔๗/๒๕๔๖ เรื่อง สำนักงาน ป.ป.ช. ขอให้การไฟฟ้า นครหลวงดำเนินการทางวินัย แก่พนักงานการไฟฟ้านครหลวง ผู้ที่เกษียณอายุราชการ

การไฟฟ้านครหลวงมีหนังสือ ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๕๒๐๑/๑๐๕/๔๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือขอให้การไฟฟ้านครหลวงพิจารณา ลงโทษทางวินัยนายเกษม ใจหงษ์ อดีตผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง เมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง รองผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง ฐานทุจริตต่อหน้าที่และฐานรายงานเท็จ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ การไฟฟ้านครหลวงอย่างร้ายแรง ตามข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษ พนักงาน พ.ศ.๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษ พนักงาน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๖ ข้อ ๓๒(๓) และ (๔) โดยให้คณะกรรมการการไฟฟ้า นครหลวงซึ่งเป็นผู้มีอำนาจลงโทษพิจารณาลงโทษนายเกษมฯ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ได้รับเรื่องและให้ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ออกคำสั่ง เนื่องจากนายเกษมฯ ได้พ้นจากตำแหน่งเพราะเกษียณอายุไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ โดยที่ในระหว่างระยะเวลาปฏิบัติงานของนายเกษมฯ ไม่เคยปรากฏว่ามีการตั้ง คณะกรรมการสอบสวนเรื่องนี้ไว้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติ การไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.๒๕๐๑ และข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษ พนักงาน พ.ศ.๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการทางวินัย ย้อนหลังแก่พนักงานที่เกษียณอายุไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดไว้ว่า ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเกษียณอายุ ไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะสั่งลงโทษมิได้ เพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงย่อมสามารถอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงานฯ สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลังไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการได้

๒. เรื่องเสร็จที่ ๓๒/๒๕๔๗ เรื่อง การพิจารณาโทษทางวินัยพนักงานเทศบาล

เดิมเทศบาลนครนครศรีอยุธยาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีพนักงานเทศบาลสามัญถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ผลการสอบสวนปรากฏว่าได้ลงโทษ นายทวี สิทธิพัฒนกุล พนักงานเทศบาลสามัญ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ ให้ลงโทษตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๑ เดือน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ก.ท.จ.) ตามคำสั่งเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ที่ ๓๕๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๔/๕๗๕๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ขอให้พิจารณาโทษทางวินัยแก่ นายทวีหรือนายวิระวัฒน์ สิทธิพัฒนกุล กรณี

เทศบาลนครนครศรีอยุธยา จึงมีหนังสือ ที่ อย ๕๒๐๐๘/๓๔๒๒ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. การพิจารณาโทษทางวินัยของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สั่งลงโทษไปแล้วถือว่าเป็นที่สุดหรือไม่

๒. การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งพิจารณาโทษทางวินัยอีก เป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนหรือไม่ อย่างไร

๓. การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) พิจารณาแล้วมีความเห็นโดยสรุป ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การพิจารณาลงโทษทางวินัยของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สั่งลงโทษไปแล้ว ถือว่าเป็นที่สุดในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานเทศบาลในสังกัดแล้ว อย่างไรก็ดี การเป็นที่สุดดังกล่าวนี้เป็นเพียงการถึงที่สุดในทางบริหารภายในเทศบาลเท่านั้น เพราะคณะกรรมการนี้เป็นเพียงองค์กรหนึ่งในทางบริหารภายในเทศบาลเท่านั้น

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ดังนั้นการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่พนักงาน

เทศบาลในกรณีนี้ จึงเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนแต่อย่างใด

ประเด็นที่สาม การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. เรื่องเสรีที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ เรื่อง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารที่เกษียณอายุราชการแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ใน เรื่องเสรีที่ ๑๓๕/๒๕๕๑ ว่า “การปลดข้าราชการทหารออกจากประจำการ จะต้องเป็นข้าราชการทหารที่ประจำการอยู่ หากพ้นจากราชการแล้วก็ไม่อาจปลดออกจากประจำการได้โดยสภาพ ดังนั้น ในกรณีที่กระทรวงกลาโหมพิจารณาเห็นว่า สามารถปลดพลเอก นิพนธ์ ธีระพงษ์ ออกจากประจำการได้ ก็จะต้องมีคำสั่งปลดสั่งปลดออกจากประจำการโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ ส่วนเรื่องการถอดยศทหารนั้นเป็นเรื่องที่กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๕๑๖ ประกอบข้อ ๒ แห่งระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗ แม้พลเอก นิพนธ์ ๑ จะพ้นราชการไปแล้ว”

สำนักปลัดกระทรวงกลาโหมได้มีหนังสือ ค่วนมากที่ กท ๐๒๐๑/๕๓๐ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ หรือเพิ่มเติมว่า ในทางปฏิบัติยังไม่ได้ข้อยุติกล่าวคือจะปลดพลเอก นิพนธ์ ๑ ซึ่งเกษียณอายุราชการไปแล้ว ออกจากราชการย้อนหลังได้หรือไม่ ด้วยกฎหมายใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) มีความเห็นว่า กระทรวงกลาโหมไม่มีอำนาจที่จะปลด พลเอก นิพนธ์ ๑ ออกจากประจำการภายหลังจากที่ พลเอก นิพนธ์ ๑ ออกจากประจำการไปแล้วได้ เนื่องจากมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับข้าราชการที่ถูกดำเนินการทางวินัย ส่วนมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีกเท่านั้น

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กระทรวงกลาโหมไม่เคยสั่งพักราชการ พลเอก นิพนธ์ ฯ ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการทหารพักราชการ ฯ ประกอบกับการปลดข้าราชการทหารออกจากประจำการจะต้องเป็นข้าราชการทหารที่ประจำการอยู่ หากพ้นจากราชการแล้วก็ไม่อาจปลดออกจากประจำการได้โดยสภาพ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงกลาโหม จึงไม่สามารถปลด พลเอก นิพนธ์ ฯ ออกจากประจำการได้

๔. เรื่องเสร็จที่ ๑๓๖๒/๒๕๕๖ เรื่อง การดำเนินการทางวินัย ตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กบอคิดข้าราชการพลเรือนสามัญ

สำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือ ที่ นร ๑๐๑๑/๑๓๖ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ หรือ ปัญหาข้อกฎหมายต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ นายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด ผู้ถูกกล่าวหาเกษียณอายุราชการ โดยกรมป่าไม้ไม่ได้ดำเนินการทางวินัยแก่นายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด แต่อย่างใด ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน ตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ กรณีกล่าวหานายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งป่าไม้ อำเภอรัตนบุรี ว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๔ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ให้ พิจารณาโทษทางวินัยนายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ อ.ก.พ. กรมป่าไม้ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากนายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด เกษียณอายุราชการไปแล้ว จึงไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ แต่ควรหารือไปยังสำนักงาน ก.พ.

อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ซึ่งทำการแทน ก.พ. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ กรณีนี้เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับได้บัญญัติ ความในส่วนที่เกี่ยวกับการกล่าวหาและการสั่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วไว้ ต่างกัน โดยมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติให้กล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำผิดต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี ในขณะที่ การดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้การดำเนินการ

ทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อข้าราชการผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการ ซึ่งถือเป็นปัญหาความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายสองฉบับ จึงมีมติให้หารือปัญหาดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อพิจารณาว่ากรมป่าไม้จะดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยแก่นายบุญเลิศ ชุ่มขุนทด ต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) พิจารณาแล้วมีความเห็นโดยสรุปว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดว่าข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่การพิจารณาลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญจะสามารถกระทำได้เพียงใด ย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ในเรื่องเสร็จที่ ๕๖๖/๒๕๕๑ ซึ่งการพิจารณาลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการแล้วได้แก่ มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่กำหนดเงื่อนไขไว้สองประการ คือ

ประการแรก ข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษก่อนวันที่ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นจะออกจากราชการ

ประการที่สอง ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการไปแล้ว ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

ในกรณีการไต่สวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ถือว่าการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นที่ยุติ โดยผู้บังคับบัญชาไม่ต้องดำเนินการสอบสวนอีก กรณีจึงต้องถือว่าการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลอย่างเดียวกับ การสอบสวนของผู้บังคับบัญชาตามความหมายของมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ เพราะผลแห่งการไต่สวนดังกล่าวจะถูกถือเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้าราชการพลเรือนสามัญได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก่อนการออกจากราชการและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เริ่มดำเนินการไต่สวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ข้าราชการพลเรือนพ้นจาก

ราชการแล้ว ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญก็ย่อมสามารถดำเนินการส่งลงโทษทางวินัย ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

เมื่อข้อเท็จจริงที่หาหรือปรากฏว่าจังหวัดสุรินทร์ได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษ กับนายบุญเลิศ ฯ ต่อพนักงานสอบสวนหลังจากที่นายบุญเลิศ ฯ ได้เกษียณอายุราชการ ไปแล้ว และถ้าถือวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เป็นวันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เริ่มต้นทำการไต่สวนก็เป็น เวลาเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายบุญเลิศ ฯ พ้นจากราชการแล้ว กรมป่าไม้จึงไม่อาจ พิจารณาโทษทางวินัยกับนายบุญเลิศ ฯ ได้อีกต่อไป

โดยสรุป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้น การปฏิรูปการเมือง ด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นกฎหมายเฉพาะ ที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนด อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและองค์การบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ เกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย ตามแนวทางตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๔๖

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมูลความผิด ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตาม กฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้เคยสอบสวนข้อเท็จจริงและมีการส่งลงโทษอย่าง ไม่ร้ายแรงมาแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐๑ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่ให้ อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบบริหารงานบุคคลของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและพิจารณาลงโทษทางวินัย

ในกรณีนี้ จึงเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนแต่อย่างใด ผู้บังคับบัญชาจึงต้องสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามแนวทางตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๒/๒๕๔๗

สำหรับในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่สามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ เดิมคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ามีว่าพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.๒๕๐๑ และข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงาน พ.ศ.๒๕๓๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการทางวินัยย้อนหลังแก่พนักงานที่เกษียณอายุไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดไว้ว่าถ้าผู้ถูกกล่าวหาเกษียณอายุไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะสั่งลงโทษมิได้ เพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงย่อมสามารถอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงานฯ สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลังไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการได้ เรื่องเสร็จที่ ๕๔๗/๒๕๔๖

แต่ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกา มีความเห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ ชี้มูลความผิดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่การพิจารณาโทษจะสามารถกระทำได้เพียงใดย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไรต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินการทางวินัย ส่วนมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติที่ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีกเท่านั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ

เกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่สามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชา也不能ส่งลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ตามแนวทางตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๖๒/๒๕๕๖

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษารูปได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและบั่นทอนความมั่นคงของชาติ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการทุจริตและประพฤติมิชอบเกิดขึ้นมากมายทั้งในแวดวงการเมืองและราชการ กลไกการตรวจสอบที่มีอยู่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จะเห็นได้ว่า วิกฤตการณ์ทางการเมืองในแต่ละครั้งมักมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการทุจริตของผู้มีอำนาจ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.๒๕๓๕ ประเด็นการตรวจสอบการทุจริตจึงได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปทางการเมือง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อกำเนิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองก็ถือกำเนิดขึ้นในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยมีเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งคือ มุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างสุจริต ได้ปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเสียใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และต่อมาในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แม้หลังจากนั้นคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และต่อมากลางคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ก็ยังให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ยังมีผลบังคับใช้ต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ ซึ่งมีที่มาตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้กระทำในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เกินห้าปี อย่างไรก็ตามภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยอายุความ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้ว หรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำความผิดขึ้นได้สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นแม้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ไม่เกินห้าปีหรือสิบปีดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๘

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๕๗

เกี่ยวกับความผิดทางวินัย ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว มีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความคิดเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ แล้วแต่กรณี และตามมาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานแล้วให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าว ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๔ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้น

กระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ ตามคำวินิจฉัย ที่ ๒/๒๕๔๖ ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมืองด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา และองค์กรบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังไม่พ้นจากราชการ คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๓๒/๒๕๔๗ สรุปได้ว่า แม้ผู้บังคับบัญชาจะได้เคยสอบสวนข้อเท็จจริงและมีการสั่งลงโทษอย่างไม่ร้ายแรงมาแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีผลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและพิจารณาลงโทษทางวินัยในกรณีนี้ จึงเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ และไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนแต่อย่างใด ผู้บังคับบัญชาจึงต้องสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการไปแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๔๗/๒๕๔๖ สรุปว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.๒๕๐๑ และข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงาน พ.ศ.๒๕๑๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการทางวินัยย้อนหลังแก่พนักงานที่เกษียณอายุไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดไว้ว่าถ้าผู้ถูกกล่าวหาเกษียณอายุไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะสั่งลงโทษมิได้ เพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ คณะกรรมการการไฟฟ้า

นครหลวง ย่อมสามารถอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงานฯ สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลังไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการได้

แต่ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๖๒/๒๕๕๖ สรุปว่า การพิจารณาลงโทษจะสามารถกระทำได้เพียงโดยอัตโนมัติตามไป ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินการทางวินัย ส่วนมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีกเท่านั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่สามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถสั่งลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

จากการศึกษาวิจัยพบว่าการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชา ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังไม่พ้นจากราชการ ผู้บังคับบัญชาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา มีความเห็นที่สอดคล้องตรงกันว่า ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้นๆ แล้วแต่กรณี และแม้ผู้บังคับบัญชาจะได้เคยสอบสวนข้อเท็จจริงและมีการสั่งลงโทษอย่างไม่ร้ายแรงมาแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีผลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อน แต่อย่างไร

แต่การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาที่พ้นจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา ยังมีความเห็นที่คลาดเคลื่อน ไม่สอดคล้องตรงกัน กล่าวคือ คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เคยมีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๔๗/๒๕๔๖ สรุปว่า เพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวง ย่อมสามารถอาศัย บทบัญญัติมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับ การไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงานฯ สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลังไปจนถึง สิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการได้ แต่ต่อมากลับมีความเห็น เรื่องเสร็จที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๖๒/๒๕๕๖ สรุปว่า การพิจารณาลงโทษจะสามารถกระทำได้ เพียงโดยต้องมีข้อไปตามกฎหมาย หรือระเบียบหรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัย แก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใด และอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินการ ทางวินัย ส่วนมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทาง วินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนอีกเท่านั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่สามารถลงโทษ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถสั่งลงโทษตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้ ตามคำวินิจฉัย ที่ ๒/๒๕๔๖ ว่า พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นกฎหมายเฉพาะ ที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไป ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ ของผู้บังคับบัญชาและองค์การบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่พ้นจากราชการได้ อย่างไร เป็นการดำเนินการตามกฎหมายทั่วไปดังกล่าว การได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการใช้

อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ ที่เป็นกฎหมายเฉพาะ แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ไม่เกินห้าปีหรือสิบปีแล้วแต่กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวได้ การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้มีผลอย่างเดียวกับการสอบสวนของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไป และตามมาตรา ๕๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการพิจารณาโทษ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมูลความผิด ดังนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับรายงานแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าว ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ ในการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษไม่ให้เป็นแบบอย่างอีกต่อไป และไม่ให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเสนอแนะให้แก้ไขกฎหมาย มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ ดังนี้

“มาตรา ๕๒ ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. “รัฐธรรมนูญไทย” : วิเคราะห์โครงสร้างและกลไก. ใน รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ ๘๐ ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม. หน้า ๑๑๐.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพริก, ๒๕๓๕

_____ . กฎหมายมหาชน. เล่ม ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๓๘.

โกสิน พลกุล. รูปแบบและวิธีการควบคุมฝ่ายปกครอง. วารสารนิติศาสตร์ ๑๒,

๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๓) : ๓๐

ลิขิต ชีรเวทิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

วรพจน์ วิสริตพิชญ์. “การควบคุมการใช้ดุลพินิจทางปกครองโดยองค์กรตุลาการ.” วารสารกฎหมายปกครอง ๕๗, ๑ (มีนาคม ๒๕๓๔) : ๔๑.

_____ . สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. รายงานวิจัย เพื่อจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการเมืองไทย.

เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, ๒๕๓๘.

_____ . ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานในกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๐.

_____ . “ความหมายและความสำคัญของศาลปกครอง.” วารสารกฎหมายปกครอง

ฉบับศาลปกครอง ๒ (เมษายน ๒๕๓๘) : ๒.

วิชญ์ เครื่องงาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐.

หยุด แสงอุทัย. หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. บรรณาธิการโดย บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๓๘

วิทยานิพนธ์

บัญญัติ เลิศมณีรัตน์. “อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันมีมูลความผิดทางวินัย”. วิทยานิพนธ์ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

เอกสารการวิจัย

ธรรมนูญ เรื่องดัชนี. “การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณสมบัติและการสรรหาคณะกรรมการ ป.ป.ช.”. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๔๖.
_____. “ศาลปกครองกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ”. วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง สำนักงานศาลปกครอง, ๒๕๕๓.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายธรรมนุญ เรืองศิษฐ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันเสาร์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๒
การศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ประวัติการทำงาน	๑. รับราชการครั้งแรก ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน สำนักงาน ป.ป.ป. เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ๒. โอนตามกฎหมายมาสังกัด สำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ๓. ปฏิบัติงานเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน แต่งตั้งโดยคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ของคณะกรรมการตรวจสอบ (คตส.) แต่งตั้งโดยคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔. ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง ๑ สำนักงาน ป.ป.ช. ๕. ผู้อำนวยการสำนักไต่สวนการทุจริตภาคการเมือง ๑ สำนักงาน ป.ป.ช. ๖. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ช.
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช.

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้วิจัย นายธรรมนุญ เรื่องศิษฐ์ หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและบั่นทอนความมั่นคงของชาติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อกำเนิดขึ้นโดยมีเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งคือ มุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างสุจริต ได้ปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเสียใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยมีที่มาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ล่าสุด คสช. ได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ยังคงมีผลบังคับใช้ เกี่ยวกับความผิดทางวินัยซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนและวินิจฉัยแล้วมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์เจตนารมณ์และบทบัญญัติ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กรกลางการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิด และแม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วไม่ เกินห้าปีหรือสิบปีแล้วแต่กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังมีอำนาจดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัย กรณีการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 มาตรา 19 มาตรา 84 และ มาตรา 88

นอกจากนี้ ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจาก ราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการ ไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 57

เกี่ยวกับความผิดทางวินัย ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อ ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วมีมติว่ามีมูล ความผิดทางวินัย ตามมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณา โทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็น ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตาม

กฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี และตามมาตรา 93 เมื่อได้รับรายงานแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณา ลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าว ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออก คำสั่ง ทั้งนี้ ตามมาตรา 94 ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการ ให้ ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตาม กฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ ตามคำวินิจฉัยที่ 2/2546 ว่า พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่ง เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมือง ด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้โดยมี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นกฎหมายเฉพาะ ที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่อง ดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและองค์กร การบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่พ้นจากราชการ คณะกรรมการกฤษฎีกามี ความเห็น เรื่องเสรีที่ 32/2547 สรุปได้ว่า แม้ผู้บังคับบัญชาจะได้เคยสอบสวนข้อเท็จจริงและมีการ สั่งลงโทษอย่างไม่ร้ายแรงมาแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่ให้อำนาจ แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ ของไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนแต่อย่างใด ผู้บังคับบัญชาจึงต้องสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ ของรัฐนั้นตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการไปแล้ว คณะกรรมการ กฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสรีที่ 547/2546 สรุปว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. 2501 และข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษพนักงาน พ.ศ.2533 และที่แก้ไข เพิ่มเติม ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการทางวินัยย้อนหลังแก่พนักงานที่เกษียณอายุไว้ก็ตาม คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงย่อมสามารถอาศัยบทบัญญัติมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง ว่าด้วยวินัยและการลงโทษ

พนักงานฯ สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลัง ไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการ ได้

แต่ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น เรื่องเสร็จที่ 566/2553 และเรื่องเสร็จที่ 1362/2556 สรุปว่า การพิจารณาลงโทษจะสามารถกระทำได้เพียงใดย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินการทาง เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่สามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถสั่งลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

จากการศึกษาวิจัยพบว่าการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังไม่พ้นจากราชการ ผู้บังคับบัญชาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา มีความเห็นที่สอดคล้องตรงกันว่า ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ และแม้ผู้บังคับบัญชาจะได้เคยสอบสวนข้อเท็จจริงและมีการสั่งลงโทษอย่างไม่ร้ายแรงมาแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจถือว่าเป็นการพิจารณาโทษที่ซ้ำซ้อนแต่อย่างใด

แต่การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาที่พ้นจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา ยังมีความเห็นที่คลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องตรงกัน กล่าวคือ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยมีความเห็น เรื่องเสร็จที่ 547/2546 สรุปว่า คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงย่อมสามารถอาศัยบทบัญญัติมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวง สั่งลงโทษนายเกษมฯ ย้อนหลังไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณที่นายเกษมฯ เกษียณอายุราชการได้ แต่ต่อมากลับมีความเห็น เรื่องเสร็จที่ 566/2553 และเรื่องเสร็จที่ 1362/2556 สรุปว่า การพิจารณาลงโทษจะสามารถกระทำได้เพียงใดย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินการทางวินัย เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ

เกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่สามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากราชการไปแล้วได้ ผู้บังคับบัญชาที่ไม่สามารถสั่งลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 ในการพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษไม่ให้เป็นแบบอย่างอีกต่อไป และไม่ให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเสนอแนะให้แก้ไขกฎหมาย มาตรา 92 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ดังนี้

“มาตรา 92 ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก”